

Sygn. akt I NSP 174/21

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik

SSN Grzegorz Żmij (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi K.G.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki

w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie

o sygn. akt I ACa (...)

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2021 r.

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 7 maja 2021 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki K.G., wniósł o: (1) stwierdzenie przewlekłości postępowania Sądu Apelacyjnego w (...) w sprawie o sygn. akt I ACa (...); (2) zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w (...) do rozpoznania niniejszej sprawy w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi; (3) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 5 000 zł; oraz o (4) zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz skarżącego kosztów postępowania według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący (powód) wskazał, iż wyrokiem z dnia 21 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił jego powództwo. Orzeczenie to zostało przez powoda zaskarżone. Akta sprawy przesłano Sądowi Apelacyjnemu w (...) w

październiku 2019 r. Skarżący wskazał, że do dnia sporządzenia skargi nie otrzymał odpisu odpowiedzi na apelację oraz zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej. W niniejszej sprawie sąd przez okres ponad 12 miesięcy nie podejmował czynności zmierzających do rozpoznania sprawy. Nie rozpoznał także sprawy przez okres ponad 12 miesięcy. W tych okolicznościach zdaniem skarżącego w sprawie ma miejsce beczynność sądu. Wnosząc o przyznanie kwoty 5 000 zł skarżący wskazał, iż jest ona uzasadniona długim okresem beczynności sądu oraz faktem, że szybkie rozpoznanie sprawy było dla skarżącego bardzo ważne, gdyż dotyczy naruszenia dóbr osobistych powoda, utrudniających mu wykonywanie zawodu adwokata. Beczynność sądu w sprawie o naruszenie dóbr osobistych przedłuża u powoda poczucie krzywdy, która pogłębia się.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) w odpowiedzi na skargę z dnia 17 czerwca 2021 r. wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uwzględnienia o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu uczestnik postępowania wskazał, że sprawa z apelacją wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 24 października 2019 r. W następnym dniu wylosowano sędziego sprawozdawcę. Akta sprawy zostały sprawdzone pod kątem prawidłowości wniesienia apelacji i nadania jej biegu. Następnie oczekiwały na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. W tym czasie oczekiwanie na termin rozprawy apelacyjnej wynosiło około roku. W odpowiedzi na wniosek powoda o rozpoznanie sprawy poza kolejnością, Przewodnicząca Wydziału udzieliła powodowi wyczerpującej odpowiedzi pismem z dnia 26 listopada 2019 r. Ponadto na wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w (...) udostępniono Rzecznikowi nagrania rozpraw w niniejszej sprawie, bowiem powód złożył wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego przeciwko sędziemu, orzekającemu w sprawie w I instancji. W dniu 9 czerwca 2020 r. wobec odejścia sędziego sprawozdawcy w stan spoczynku wylosowano nowego sędziego sprawozdawcę. Wobec przejścia nowego sędziego sprawozdawcy do innego wydziału i zwolnienia go z obowiązku rozpoznania części spraw z referatu w dniu 23 marca 2021 r. wylosowano nowego sędziego sprawozdawcę oraz pozostały skład orzekający. W dniu 21 kwietnia

2021 r. zarządzeniem Przewodniczącej Wydziału został w sprawie wyznaczony termin rozprawy na dzień 8 czerwca 2021 r. i w tym dniu zapadł wyrok, oddalający apelację powoda.

Przyczyną, dla której rozprawa została wyznaczona po 19 miesiącach od daty wpływu, była sytuacją kadrowa oraz liczba spraw oczekujących na rozstrzygnięcie. Również obciążenie sędziów jest bardzo duże. Sprawnemu rozpoznawaniu spraw nie sprzyja w ocenie uczestnika postępowania System Losowego Przydziału Spraw, który powoduje znaczne różnice w obciążeniu referatów i ma zasadniczy wpływ na tempo kierowania spraw na terminy rozpraw w poszczególnych referatach. Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) zaznaczył też, że dodatkowe opóźnienia w rozpoznaniu spraw spowodował stan epidemii COVID-19. Brak terminu rozprawy lub wyznaczenie go po upływie znacznego okresu od przedstawienia akt Sądowi Apelacyjnemu nie wynika z opieszałości w rozpoznawaniu tej i innych spraw wskutek zaniedbań Prezesa Sądu Apelacyjnego, Przewodniczącego Wydziału, czy sędziego referenta, lecz jest rezultatem niezapewnienia władzy sądowniczej odpowiednich warunków kadrowych i proceduralnych, by możliwe było szybkie i rzetelne rozpoznanie takiej liczby spraw, jakie wpływają do sądu. W ocenie uczestnika postępowania przy ocenie przewlekłości muszą być brane pod uwagę wszystkie okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego

postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, LEX nr 2056884; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga

uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z analizy akt sprawy wynika, że wpłynęły one wraz z apelacją skarżącego do Sądu Apelacyjnego w (...) w dniu 24 października 2019 r, zaś w dniu 25 października 2019 r. wylosowano sędziego sprawozdawcę. Pismem z dnia 12 listopada 2019 r. skarżący zwrócił się o rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu, na który to wniosek uzyskał odpowiedź pismem z dnia 26 listopada 2019 r. informującą powoda, iż nie jest możliwe uwzględnienie jego wniosku. W grudniu 2019 r. na wniosek rzecznika dyscyplinarnego udostępniono mu zapis dźwięku z rozprawy z dnia 21 marca 2019 r. W związku z przejściem sędziego referenta w stan spoczynku 9 czerwca 2020 r. sprawie przydzielono nowego sędziego referenta, który również, z uwagi na zmiany organizacyjne, został zmieniony w dniu 23 marca 2021 r. W tym też dniu wylosowano skład mający rozpoznać apelację powoda. Na zarządzenie z dnia 21 kwietnia 2021 r. powodowi doręczono odpis odpowiedzi na apelację, jak również wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 8 czerwca 2021 r. Wyrokiem z dnia 8 czerwca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda.

Sąd Najwyższy uwzględnił, że w okresie rozpoznawania sprawy I Aca [...] w Sądzie Apelacyjnym w [...] na terenie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązywał od dnia 14 marca 2020 r. do 20 marca 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej zagrożenia epidemicznego (Dz.U. 2020, poz. 433), natomiast od dnia 20 marca 2020 r. obowiązywał stan epidemii wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 491).

Zgodnie z art. 15zzs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 ze zm.). Stosownie do ust. 1 ww. artykułu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19,

bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych został zawieszony. Ponadto zgodnie z ust. 11 tego przepisu zaprzestanie czynności przez sąd, organ lub podmiot, prowadzące odpowiednio postępowanie lub kontrolę, w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w związku z wprowadzonymi rozwiązaniami prawnymi stanowiącymi reakcję na stan epidemii okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu w zakresie rozpoznawania beczynności sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 28 września 2020 r., I NSP 128/20; z 24 marca 2021 r., I NSP 182/20 i I NSP 8/21; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 32/12).

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w przedmiotowej sprawie został przekroczony. Zwrócić jednak należy uwagę na ogólny czas trwania postępowania tak przed sądem I instancji (około 7 miesięcy), jak i sądem apelacyjnym (około roku i 8 miesięcy) oraz uwzględnić okoliczności mające wpływ na wydłużenie rozpoznawania sprawy (w szczególności pandemia COVID-19). Utrwalone orzecznictwo Trybunału uznaje, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w jednej instancji (zob. np. wyrok ETPC z dnia 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho przeciwko Portugalii*, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok ETPC z 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu przeciwko Francji*, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok ETPC z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77). Nie bez znaczenia jest też okoliczność, iż skarga na przewlekłość postępowania wniesiona została już po wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej, a zatem główny cel skargi jakim jest zapewnienie szybkiej reakcji na trwającą zwłokę w czynnościach sądu, stał się bezprzedmiotowy.

W powyższych okolicznościach Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nieuzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn.

akt I ACa (...) toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...), a zatem także wydanie sądowi II instancji odpowiednich zaleceń i przyznanie skarżącemu odpowiedniej sumy pieniężnej, albowiem oceniając indywidualnie w sprawie ogólny czas trwania postępowania nie był on nadmiernie długi, zaś w czasie rozpoznawania sprawy zaistniały okoliczności od sądu niezależne, które przyczyniły się do wydłużenia postępowania.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając skargę.

as